

З ПОЛЯ ФОЛЬКЛОРУ Й ЕТНОГРАФІЇ

«Дитячі» колядки і щедрівки Середнього Полісся (Із постчорнобильських записів)

Михайло ГЛУШКО

Під час постчорнобильських історико-етнографічних експедицій, які були організовані та проведені на теренах Середнього Полісся¹, численні науковці збирали зразки усної народної творчості: одні з них цілеспрямовано, інші – спонтанно і при нагоді. Після опрацювання виявлених і зафіксованих етнографічних та фольклорних матеріалів з'ясувалося, що серед дитячого фольклору найчастіше наявні колядки і щедрівки.

Народні твори цього жанру привернули нашу увагу з двох причин. По-перше, серед майже трьох сотень колядок і щедрівок, які опубліковані в академічному збірнику «Дитячі пісні та речитативи», що упорядкували відомі знавці української пісенної творчості Галина Довженок та Катерина Луганська, записи із Середнього Полісся становлять не більше двох відсотків, причому значна їх частина походить із південних поліських районів Київщини². Особливо мало цих творів представлено у зазначеному виданні з території сучасної Житомирської області, а Рівненщину репрезентують поодинокі записи переважно з Дубровицького району.

По-друге, аналіз характерних для дитячих колядок та щедрівок образів дозволив нам запропонувати нову концепцію походження «полазника» як звичаю зимової календарно-побутової обрядовості³. Для реконструкції його архаїчної суті особливо важливе наукове значення мають такі два-три рядки з цих творів:

...Возьму вола за рога
Та виведу на моріг,
Та виломлю правий ріг.

Або:

...Возьму вола за рога
Да виведу на поріг,
Викручу правий ріг.⁴

Інакше кажучи, наукова цінність процитованих рядків передусім у тому, що саме вони приховують первісний зміст давнього за походженням землеробсько-

¹ Про межі цього етнографічного району див.: Глушко М. Середнє Полісся у системі етнографічного районування України: локалізація, межі (за матеріалами наукових досліджень другої половини ХХ – початку ХХІ ст.) // Вісник Львівського університету: Серія історична. – Львів, 2008. – Вип. 43. – С. 15–33.

² Див.: Дитячі пісні та речитативи / Упоряд., автори вст. статті «Дитяча поезія» Г. В. Довженок та К. М. Луганська. – К.: Наук. думка, 1991. – С. 394–410.

³ Глушко М. Генезис тваринного запрягу в Україні (Культурно-історична проблема). – Львів, 2003. – С. 72–97; Його ж. Походження «полазника» як звичаю зимової календарної обрядовості українців (нова концепція) // Народна творчість та етнографія. – 2003. – № 3. – С. 83–89.

⁴ Дитячі пісні та речитативи. – С. 108 (№ 222), 112–122 (№ 237–246, 250–254, 256, 257) та ін.

го обряду – безпосередню причетність вола до вирощування злакових культур. Сказане підтверджує хоча б те, що в кожному з таких творів обов'язково фігурують один чи два види хлібних виробів («пиріг», «вареник», «паляниця», «книш», «млинець» тощо), які «вимагає» («просить») колядник (щедрувальник) за виконану пісню.

У наших попередніх дослідженнях було також з'ясовано, що географія розповсюдження відповідної народної поезії охоплює передусім Східне і Середнє Полісся, Середнє Подніпров'я, східні частини історико-етнографічної Волині та Поділля⁵, тобто давню етнічну територію українців. Зазначаючи названі етнографічні райони, автор міркував: відвідуючи їх під час наукових мандрівок (експедицій чи виїздів), сучасні фольклористи обов'язково звернуть увагу і на так звані дитячі колядки та щедрівки, в яких простежуємо символічний образ вола, котрий «виконує» безпосередньо хліборобську функцію. На жаль, наші сподівання не виправдалися, що засвідчують публікації фольклорних матеріалів останнього десятиліття, зокрема рівненських дослідників⁶.

Отож сподіваємося, що наявну прогалину частково компенсують зразки «дитячих» колядок і щедрівок, які записали учасники постчорнобильських історико-етнографічних експедицій у 1994–1997 роках. Подаємо лише невідомі широкому загалу народні твори цього жанру, що походять із населених пунктів Середнього Полісся (Київської, Житомирської та Рівненської областей)⁷. Якщо зважити ще на ту обставину, що деякі тутешні села (Денисовичі, Мартиновичі, Тараси Поліського р-ну) упродовж останніх півтора десятиліт уже зникли із сучасної адміністративно-територіальної карти України (через примусове відселення мешканців у зв'язку з високою радіоактивною забрудненістю місцевості), то наукова цінність записаних тут у 90-х роках варіантів народних величальних обрядових пісень різдвяно-новорічного циклу суттєво збільшується.

1. КОЛЯД, КОЛЯД, КОЛЯДНИЦЯ

Коляд, коляд, колядниця,
Добра з медом паляниця,
А у діда не така,
Дайте, бабо, п'ятака!

Зап. Корнелій Кутельмах 14 вересня 1994 р. у с. Денисовичах Поліського р-ну Київської обл. від М'ясіни Раїси Павлівни, 1961 р. н.

2. КОЛЯД, КОЛЯД, КОЛЯДНИЦЯ

Коляд, коляд, колядниця,
Добра з медом паляниця,

⁵ Глушко М. Генезис тваринного запрягу в Україні... – С. 79–80.

⁶ Див.: Етнокультурна спадщина Рівненського Полісся: Матеріали комплексних наукових експедицій Рівненського фольклорно-етнографічного товариства. – Рівне, 2001. – Вип. I; Етнокультурна спадщина Рівненського Полісся. – Рівне, 2002. – Вип. II; 2003. – Вип. III, IV; Етнокультурна спадщина Полісся. – Рівне, 2004. – Вип. V; 2005. – Вип. VI; 2006. – Вип. VII; Етнокультура Рівненського Полісся. – Рівне, 2009.

⁷ Опубліковані зразки дитячих колядок і щедрівок, зафіксованих на теренах Середнього Полісся, див.: Гарасим Я. Нові записи з древньої Овруччини: огляд жанрів та сюжетів // Полісся України: матеріали історико-етнографічного дослідження. – Львів, 1999. – Вип. 2: Овруччина. 1995. – С. 227–228; Галайчук В. Календарно-обрядовий фольклор Овруччини: огляд мотивів та образів // Там само. – С. 247; Його ж. Жанрова палітра та основні мотиви календарної поезії в експедиційних записах Полісся 1996 року // Полісся України: матеріали історико-етнографічного дослідження. – Львів, 2003. – Вип. 3: У межиріччя Ужа і Теререва. 1996. – С. 251; Глушко М. Генезис тваринного запрягу... – С. 76.

А без меду не така,
Дайте, тьотко, п'ятака.
А п'ятак не важкий,
Дайте рубль бумажний.

Зап. Валентина Борисенко 17 серпня 1994 р. у с. Залишанах Поліського р-ну Київської обл. від Сороченко Галини Костянтинівни, 1931 р. н.

3. КОЛЯД, КОЛЯД, КОЛЯДНИЦЯ

Коляд, коляд, колядниця,
Добра з медом паляниця,
А без меду не така,
Дайте, бабо, п'ятака!
А п'ятак не важкий,
Дайте рубль бумажний.

Зап. Валентина Борисенко 16 серпня 1994 р. у с. Крясатичах Поліського р-ну Київської обл. від Мельниченко Ганни Іванівни, 1927 р. н.

4. КОЛЯД, КОЛЯД, КОЛЯДНИЦЯ

Коляд, коляд, колядниця,
Добра з медом паляниця,
А без меду не така,
Тьотко, дайте п'ятака!
А п'ятак не важкий,
Дайте рубль бумажний.
Не даєте сала –
Така ваша слава.

Зап. Корнелій Кутельмах 20 серпня 1994 р. у с. Максимовичах Поліського р-ну Київської обл. від Гурай Катерини Степанівни, 1919 р. н.

5. КОЛЯД, КОЛЯД, КОЛЯДНИЦЯ

Коляд, коляд, колядниця,
Добра з медом паляниця,
А без меду не така,
Дайте, дядьку, п'ятака!
А ви, тьотко, дайте гроші,
Бо ваш дядько хороший.

Зап. Валентина Борисенко 24 серпня 1994 р. у с. Шкневі Поліського р-ну Київської обл. від Циганенко Фаїни Миколаївни, 1926 р. н.

6. КОЛЯД, КОЛЯД, КОЛЯДНИЦЯ

Коляд, коляд, колядниця,
Добра з медом паляниця,
А без меду не така,
Дайте, діду, п'ятака!
А ти, бабо, гроші,
Щоб були хороші.

Зап. Валентина Борисенко 22 серпня 1994 р. у с. Стецині Поліського р-ну Київської обл. від Губської Марії Пилипівни, 1936 р. н.

7. ЩЕДРІВНИЦЯ

Щедрівниця,
Добра з медом паляниця,
А без меду не така,
Дайте, тьотю, п'ятака,
А ви, дядьку, гроші,
Щоб були хороші.

Зап. Валентина Борисенко 27 серпня 1994 р. у с. Нівецькому Поліського р-ну Київської обл. від Курач Антоніни Павлівни, р. н. не зазначений.

8. КОЛЯД, КОЛЯДНИЦЯ

Коляд, колядниця,
Добра з медом паляниця.
А без меду не така,
Дайте, дядьку, п'ятака!
А ви, тьотко, ковбасу,
Я додому понесу.
Ще ж і кусок сала,
Мати казала.

Зап. Валентина Борисенко 18 серпня 1994 р. у с. Городещині Поліського р-ну Київської обл. від Купріненко Євдокії Василівни, 1910 р. н.

9. КОЛЯД, КОЛЯД, КОЛЯДНИЦЯ

Коляд, коляд, колядниця,
Добра з медом паляниця,
А без меду не така,
Дайте, дядьку, п'ятака!
А ти, тітко, ковбасу,
Бо я хату рознесу.

Зап. Корнелій Кутельмах 15 вересня 1994 р. у с. Стівпному Поліського р-ну Київської обл. від Дрогумі Теофілі Іванівни, 1922 р. н.

10. КОЛЯД, КОЛЯД, КОЛЯДНИЦЯ

Коляд, коляд, колядниця,
В дядька добра паляниця.
Як не винесеш пирога,
Возьму вола за рога,
Виведу на моріг
Да викручу правий ріг.

Зап. Корнелій Кутельмах 15 вересня 1994 р. у с. Стівпному Поліського р-ну Київської обл. від Дрогумі Теофілі Іванівни, 1922 р. н.

11. КОЛЯД, КОЛЯД, КОЛЯДИН

Коляд, коляд, колядин,
А я в батька один,
Міні батько сказав,
Щоб я грошей достав.

Коляд, коляд, колядниця,
Добра з медом паланиця,
А без меду не така,
Дайте, дядьку, шостака!

Зап. Володимир Галайчук 22 серпня 1995 р. у с. Закусилах Народицького р-ну Житомирської обл. від Антоненко Ксенії Макарівни, 1916 р. н.

12. КОЛЯДУЮ-ДУЮ

Колядую-дую –
Ковбасу чую.
Колядую вранці,
Ковбаса в ямці.
Колядую вночі,
Ковбаса в печі.

Зап. Корнелій Кутельмах 15 вересня 1994 р. у с. Старій Марківці Поліського р-ну Київської обл. від Прибори Катерини Іванівни, 1912 р. н., Чуд Євфросинії Кузьмівни, 1912 р. н.

13. КОЛЯДУЮ-ДУЮ

Колядую-дую,
Ковбасу чую.
Колядую вранці,
Чую ковбасу в ямці.
Дай, Боже!
Ваничка ходив,
Свечку запалив.
Святий вечір!

Зап. Микола Гладкий 18 серпня 1994 р. у с. Городецині Поліського р-ну Київської обл. від Мелішко Марії Федорівни, 1923 р. н.

14. ЩЕДРИК-ВЕДРИК

Щедрик-ведрик,
Дайте вареник,
Грудку кашки,
Кільце ковбаски.
Добрий вечор!

Зап. Корнелій Кутельмах 15 вересня 1994 р. у с. Старій Марківці Поліського р-ну Київської обл. від Прибори Катерини Іванівни, 1912 р. н., Чуд Євфросинії Кузьмівни, 1912 р. н.

15. ЩЕДРИК-ВЕДРИК

Щедрик-ведрик,
Дай вареник,
Грудку кашки,
На верх ковбаски,
Ще й часничку,
Щоб було до смачку.
Добрий вечор!

Зап. Корнелій Кутельмах 23 вересня 1994 р. у с. Тарасах Поліського р-ну Київської обл. від Сидоренко Євгенії Пилипівни, 1931 р. н.

16. ЩЕДРИК-ВЕДРИК

Щедрик-ведрик,
Дай вареник,
Грудку кашки,
Кольце ковбаски.
Добрий вечор!
Батько сварився,
Щоб довго не барився,
Мати казала,
Щоб дали кусок сала.
Добрий вечор!

Зап. Валентина Борисенко 24 серпня 1994 р. у с. Військовому Поліського р-ну Київської обл. від Будішевської Євгенії Леоніївни, 1921 р. н.

17. ЩЕДРИК-ПЕТРИК

Щедрик-петрик,
Дай вареник,
Мерку кашки,
На верх ковбаски,
Мирку овса,
На верх ковбасу.
Короткі кожущки,
Да померзли петушки,
Короткі свитки,
Да померзли литки.

Зап. Микола Гладкий 18 серпня 1994 р. у с. Городещині Поліського р-ну Київської обл. від Мелішко Марії Федорівни, 1923 р. н.

18. ЩЕДРИЙ ВЕЧОР, ДОБРИЙ ВЕЧОР

Щедрий вечор, добрий вечор.
- А вдома, вдома пан господар?
Шо він робить? - Сидить собі.
А на йом, на йом шуба-люба.
А в той шубочці три сережки.
А нам, дядино, пул пирежечки.
Добрий вечор вам!
Хутко дарити, нас не барити.
Коротки свитки - померзли литки.

Зап. Корнелій Кутельмах 17 вересня 1994 р. у с. Мартиновичах Поліського р-ну Київської обл. від Самоїленко Євдокії Савівни, 1923 р. н.

19. ЩЕДРИЙ ВЕЧОР, ДОБРИЙ ВЕЧОР!

Щедрий вечор, добрий вечор!
- Чи дома, дома пан господар?
Що він робить?
- Шубу-любу держить.
- Що в тій шубі-любі?
- Три пиріжечки -
Всім по пирожечку,
А мені мати казала,

Дайте кусок сала.
Добрий вечор вам!

Зап. Валентина Борисенко 26 серпня 1994 р. у с. Дубовій Поліського р-ну Київської обл. від Гасило Надії Олександрівни, 1929 р. н.⁸

20. ЩЕДРИЙ ВЕЧІР, СВЯТИЙ ВЕЧІР

Щедрий вечір, святий вечір.
– Ой, чи дома пан господар?
– Ой, удома пан господар.
Сидить собі біля столу,
А на йому шуба-люба,
А на шубі калиточка,
А в тій калиточці пиріжечки.
Сього-того по пирожечку,
А нам, дядьку, дай паляничку.
Добрий вечір!

Зап. Корнелій Кутельмах 23 вересня 1994 р. у с. Тарасах Поліського р-ну Київської обл. від Сидоренко Євгенії Пилипівни, 1931 р. н.

21. ЩОДРИЙ, ЩОДРИЙ, ВЕЧОР ДОБРИЙ!

Щодрий, щодрий, вечор добрий!
Чи вдома-вдома пан господар?
А я знаю, що вон дома,
Сидить же вон коло столу,
Кутю-кутю колупає.
На йом шуба, шуба люба, чиндокора,
На той чиндокорі сем сіложечков,
Сьому-тому по пірожечку.

Зап. Володимир Галайчук 27 липня 1997 р. у с. Зубковичах Олевського р-ну Житомирської обл. від Кузюн Анастасії Іванівни, 1929 р. н.

22. ДОБРИЙ ВЕЧЕР, ДОБРИЙ ВЕЧЕР

Добрий вечер, добрий вечер
Добрим людям на весь вечер.
А я знаю, що пан дома
Сидит себе конця стола,
А на йому шуба льова,
А в той шубе калиточка,
А в той калиточці сем червонцев.
Сьому-тому по червоному,
А нам, дядечку, по пирожечку.
Гиля-гиля на Василя,
Роди, Боже, жито-пшеницю,
А нам, дядьку, дай з медом паланицю.

Зап. Володимир Галайчук 22 серпня 1995 р. у с. Закусилах Народицького р-ну Житомирської обл. від Антоненко Ксенії Макарівни, 1916 р. н.

⁸ Інформаторка ще уточнила: «Стоїмо, стоїмо – не дають нам. Тоді: Громе, громе, де ти живеш?! Чого ти цього хазяїна не вб'єш?! А він за деркача та за нами. А ми навтьоки».

23. СВЯТИЙ БОЖЕ, ПОМИЛУЙ

Святий Боже, помилуй.
Щедрий вечор, добрий вечор
Йа всім людяма на цей вечор.
Чи вдома, вдома пан хазяїн?
А я знаю, що вон вдома,
Сидит собі на край стола,
На йом шуба, шуба-люба.
А в той шубі калиточка,
А в калиточці сем селедечок.
Сьому-тому по селедечку,
А нам, дядьку, по пірожечку.
Зроди, Боже, жито-пшеницу,
А нам, дядьку, дайте паланицу.

Зап. Володимир Галайчук 22 серпня 1995 р. у с. Великій Чернігівці Обруцького р-ну Житомирської обл. від Веремейчик Василини Ісаківни, 1927 р. н.

24. СВЯТИЙ ВЕЧІР, ДОБРИЙ ВЕЧІР!

Святий вечір, добрий вечір!
[Ой, чи дома пан господар?]
- Дома, дома пан господар.
- Шо вун робить?
- Сидит собі краю стола,
На йом шуба шубальова.
- Шо в той шубі?
- Йа два селезечки.
Цьому-тому по селезечку,
Мені, дядьку, пирога.
Як не даси пирога,
Возьму вола за рога
Да виведу на моріг,
Да затрублю в правий ріг.

Зап. Михайло Глушко 13 вересня 1994 р. у с. Федорівці Поліського р-ну Київської обл. від Адаменко Броніслави Андріївни, 1921 р. н.

25. ЩЕДРИЙ ВЕЧОР, ДОБРИЙ ВЕЧОР

Щедрий вечор, добрий вечор
Усім людяма на всей вечор.
А я знаю, що пан дома,
Сидит собі конця стола,
А на йому шуба люба.
А в тій шубі сім пірожечков,
Сім пірожечков -
Всім по пірожечку.
Як не даси, дядьку, пирога,
Возьмемо вола за рога
Да виведем на моруг,
Да викрутим правий руг,
Будем рожком трубити,
А воликом робити.
Добрий вечір, дядьку, вам!

Зап. Корнелій Кутельмах 24 вересня 1994 р. у с. Луговиках Поліського р-ну Київської обл. від Білько Катерини Дмитрівни, 1916 р. н.

26. СВЯТИЙ ВЕЧОР, ДОБРИЙ ВЕЧОР

Святий вечор, добрий вечор.
 Чи вдома-вдома пан господар?
 А я знаю, що пан дома, –
 А вон сидить коло стола,
 Кутю-кутю колупає,
 Медом-медом поливає.
 На той куте чиндокора,
 На той чиндокорі сем пірожечков,
 Сьому-тому по пірожечку.
 Як не дасте пірога,
 Возьму вола за рога
 Да віведу на морог,
 Да вікрутю правій рог,
 А воліком робіти,
 А рожечком трубіти,
 Хлеб-соль заробляти.

Зап. Володимир Галайчук 27 липня 1997 р. у с. Зубковичах Олевського р-ну Житомирської обл. від Кравченко Марії Степанівни, 1933 р. н.

27. ДОБРИЙ ВЕЧОР, ЩЕДРИЙ ВЕЧОР

Добрий вечор, щедрий вечор!
 Чи вдома-дома пан господар?
 А я знаю, що вон дома,
 Сидит собі конца стола,
 А на йому шуба-люба,
 А в той шубі – калиточка,
 А в той калитоці – сем пірожечков,
 Сем солодечков.
 Сьому-тому по пирожечку,
 А нам, дядьку, по солодечку.
 А в полі-полі плужок ходит,
 А за плужком сам Бог ходит,
 Пречиста свята їсти носить,
 Їсти носить, до Бога просит:
 –Зароди, Боже, жито-пшеницу,
 Всяку пашницу,
 А ти нам, Боже, дай паланицу.
 Зароди, Боже, бички-телички,
 А нам, дядьку, – две паланички.
 Сколькo на хатє сучков,
 Шоб у вас було столькo бичков.
 А сколькo на хатє драничок,
 Шоб у вас було столькі теличок.

Зап. Володимир Галайчук 22 серпня 1995 р. у с. Великій Чернігівці Овруцького р-ну Житомирської обл. від Веремейчик Ганни Григорівни, 1912 р. н.

28. ВІЗЬМУ ВОЛА ЗА РОГА

Візьму вола за рога
 Да віведу на поріг,
 Да викручу правий ріг.
 А кобилу за гриву

Та поведу на могилу.
А з могили на торжок,
Дайте, дядьку, пиріжок.

Зап. Володимир Галайчук 19 серпня 1994 р. у с. Вовчкові Поліського р-ну Київської обл. від Мельниченко Інни Тимофіївни, 1930 р. н.

29. ЯК НЕ ДАСИ ПИРОГА

Як не даси пирога,
Візьму вола за рога
Да виведу на морог,
Да затрублю в правий рог.
Ту-ту-ту!

Зап. Корнелій Кутельмах 15 вересня 1994 р. у с. Старій Марківці Поліського р-ну Київської обл. від Прибори Катерини Іванівни, 1912 р. н., Чуд Євфросинії Кузьмівни, 1912 р. н.

30. ...СЬОМУ-ТОМУ ПО ЧЕРВОНОМУ

...Сьому-тому по червоному,
А нам, дядьку, пирога.
Як не даси пирога,
Возьмем вола за рога
Да виведем на мурог,
Да викрутим правий рог.
Роди, Боже, хліб-пшеницу,
Давай, дядьку, нам паланіцу.

Зап. Володимир Галайчук 22 серпня 1995 р. у с. Бабиничах Народицького р-ну Житомирської обл. від Невмержицької Уляни Луківни, 1927 р. н.

31. ОЙ НА РЕЦИ, НА СИТНИЦІ

Ой на реци, на ситниці
Пече баба пальониці.
Ой дай мені хоч одную,
То я тобі защодрую:
Щадрий-горший -
Міне пирог больший,
Як не даси пирога,
То 'зьму вола за рога
Да поведу на мірог,
Да вікрутю правий рог,
Буду рожком трубіти,
А воліком робіти,
А хвостиком поганять,
Дробні детки годовать.

Зап. Володимир Галайчук 24 липня 1997 р. у с. Копиці Олевського р-ну Житомирської обл. від Мирончук Меланії Дем'янівни, 1929 р. н.

32. ОЙ В ЛЕСУ, ЛЕСУ, ПУД ЛЕБЕДІНКУ

Ой в лесу, лесу, пуд лебедінку,
Святий вечір!
Там пан Артурчик горе нівочку.
Прийшов до його батечко його:
- Ой гори, синку, сю довгу нивку, -

Будем сіяти жито й пшеницю,
Жито-пшеницю, всяку пашницю.
Де волів ступак – там жита снопок,
Де волів рожок – там жита стожок.
Пан Артурок, да за цим словом,
Да й за цим словом да й бувай здоров.

Зап. Володимир Галайчук 27 липня 1997 р. у с. Юровому Олевського р-ну Житомирської обл. від Мартинчук Алли Миколаївни, 1987 р. н.

33. ВОЗЬМУ ВОЛА ЗА РОЖКА

Возьму вола за рожка
Да віведу на мурог,
Да викрутю правий рог, –
У рожок трубити,
Воликом робити,
Хвостиком поганяти:
Де вол сере – жито веселе,
Де вол щить – там жіто трещить,
Де вол ногою – там жіто копою.

Зап. Володимир Галайчук 19 липня 1997 р. у с. Боровому Рокитнівського р-ну Рівненської обл. від Покотило Єви Степанівни, 1927 р. н.

34. ГИЛЯ, ГИЛЯ НА ВАСИЛЯ

Гиля, гиля на Василя
Васильова мати пошла щедрувати.
Щедрик-бедрик, дай вареник,
Грудку каші, шматку ковбаси.
Як не даси пірога – возьму вола за рога,
Да віведу на мурог,
Да вікрутю крутий рог,
Буду воликом робити,
Буду рожиком трубити:
Де вол ногою – там жито копою,
Де вол сере – там жито веселе,
Де вол щить – там жито трещить.
Дай, боже, щоб з'а рок дождали!

Зап. Володимир Галайчук 19 липня 1997 р. у с. Боровому Рокитнівського р-ну Рівненської обл. від Клятки Тетяни Григорівни, 1924 р. н.

35. ЩЕДРИЙ ВЕЧЕР, ЩОДРІВОЧКА

Щедрий вечер, щодрівочка,
Прилетела ластівочка,
Стала щебетати,
Государу викликати:
– Вийди, вийди, государу,
Подивися на кошару.
Там овечки покотились,
Там ягнички народились.
Щедрик-ведрик, дай вареник,
Грудку каші, кінець ковбаси.

Зап. Володимир Галайчук 22 серпня 1995 р. у с. Закусилах Народицького р-ну Житомирської обл. від Антоненко Ксенії Макарівни, 1916 р. н.

36. ХОДИЛА ІЛЛЯ КОЛО ВАСИЛЯ

Ходила Ілля коло Василя,
 Носила пугу житяную.
 – Роди, Боже, жито-пшеницю,
 Жито-пшеницю, всяку пошніцу,
 А мені, дядько, дай поленицю.

Зап. Корнелій Кутельмах 14 вересня 1994 р. у с. Денисовичі Поліського р-ну Київської обл. від Максименко Ольги Петрівни, 1912 р. н.

37. ХОДИЛА ІЛЛЯ НА ВАСІЛЛЯ

Ходіла Ілля на Васілля,
 Носила пугу житяную.
 Куди змахне, там жито росте,
 Жито-пшеницю,
 А мені, дядько, дай поленицю.

Зап. Корнелій Кутельмах 14 вересня 1994 р. у с. Денисовичі Поліського р-ну Київської обл. від М'ясіни Раїси Павлівни, 1961 р. н.

38. У ПЕЧЕ ПІРОЖКИ СЕДЕЛИ

У пече пірожки седели,
 Туда мої оченьки гляжели.
 Я по хаті похожав,
 По ядному витягав,
 Покуль були,
 Покуль були.
 Йа в печи пірожков не стало,
 Я полез на хату по сало,
 А я сала не достав,
 Із драбини крепко впав,
 Забився, забився.

Зап. Володимир Галайчук 14 липня 1997 р. у с. Жовтневому Олевського р-ну Житомирської обл. від Потанчук Варвари Гнатівни, 1927 р. н.

39. НА ДВОРЕ ЧОРНА ХМАРА ТРЕЦА

На дворе чорна хмара треца,
 Пуд окном колядин повзеца.
 Пустеть його до хати –
 Заспіває коляди,
 Коляди.
 А в пече пірожки седели,
 Туда моє оченьки гляделі,–
 А я шпичку застругав,
 По йодненьком витягав –
 Все поєв.
 А в пече пірожков не стало,
 Я полез на хату по сало,–
 А я сало не достав,
 З драбинкою разом впав –
 Забивса.
 Кличуть мене до хати –
 Не могу я устати –
 Забивса.

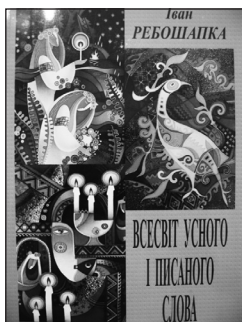
Зап. Володимир Галайчук 19 липня 1997 р. у с. Боровому Рокитнівського р-ну Рівненської обл. від Крук Фросі Трохимівни, 1929 р. н., Тісовець Єви Іванівни, 1921 р. н.

40. В ОДНОМУ СЕЛІ

В одному селі
Хлопчик народився,
Пішов він до річки –
Там і замочився.
І свитину замочив,
І сокиру загубив –
До кришки.
Послали його
Й на гору по сало,
А в печі пирогів не стало.
А він сало достав,
З драбиною з хати впав –
Забився.

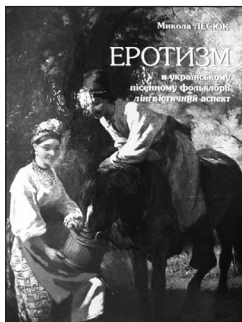
Зап. Володимир Галайчук 22 серпня 1995 р. у с. Грезлі Народицького р-ну Житомирської обл. від невідомого інформатора.

Нові книги

Ребошанка І. Всесвіт усного і писаного слова. – Бухарест: Видавництво RCR EDITORIAL, 2010. – Кн. 1. Фольклористичні розвідки, статті, рецензії, персоналії. – 388 с.

«Бог дає, але не суне тобі в тайстру», – так приблизно склався в особистих деталях шлях румунського дослідника українського походження І. Ребошанки з Бухарестського університету до фольклористичних зацікавлень. Переважно компаративістичні у своїй основні публікації з фольклористики, які згруповано в три розділи, і склали перший том його праць, з'явилися, як зазначає автор у вступній статті «Всесвіт усного і писаного слова», «внаслідок польових обстежень, лектури друкованих текстів і наукових праць». У порівняльному аспекті розглянуто і низку питань українського фольклору Румунії.

Лесюк М. Еротизм в українському пісенному фольклорі: Наукове видання. – Івано-Франківськ: Місто НВ, 2010. – 244 с.

У книжці зроблено спробу зібрати, згрупувати й прокоментувати евфемістичну лексику та фраземіку, яку використовують в українських народних піснях для заміни прямих назв інтимного акту та інтимних частин тіла чоловіка і жінки. Відзначено неосяжне лексичне та фразеологічне багатство пісенного фольклору, різноманітність евфемістичної субституції табуованої лексики. Праця рясно проілюстрована уривками з народних еротичних пісень та коломийок, які яскраво демонструють цю величезну різноманітність.